

Állhat-e Tündérország élén egy asszony?

A Fejedelem, Bethlen Gábor halálával megrendült a nép, de fellélegzett a rendiség. Bízhat-e Erdélyország lakossága fejedelmének jó emberismertében? Miért a német nőt tette örökösévé, ki csupán tékozló léhaságba süllyesztette erkölcsös jó asszonyunk fejedelmi udvarát. Mi lesz a két párt harcának vége, és a principissa erkölcsi tényleg megbomlottak?

Népünk szívében Károlyi Zsuzsanna fejedelemasszony emléke boldogságban él tovább, nem volt ez máshogy Bethlen Gáboréban sem, hiszen a Fejedelem híven szerette asszonyát. Hamis nyelvek második házassága óta a pletykák tüskéit szórják szerte-szét nem csak a fejedelmi udvarokban, de az ország minden vármegyéjében, székében, városában is.

Brandenburgi Katalin tényleg nem értett szót eleinte urával, hiszen csak német és francia nyelven tudott szólni, Fejedelmünk pedig nem bírt ezeken a nyelveken. De immáron jól megtanult magyarul, úgy hírlik annyira, hogy az ország legszebb férjével használja buzgón a nyelvet: Csáky Istvánnal.

Bethlen Gábor 1626-ban már utódjául választotta feleségét a gyulafehérvári gyűlésen de jól cselekedett-e a fejedelem? Segítette-e nejét utána, vagy okos tanácsosokkal látta volna el, akik jó irányba terelik uralkodása alatt? Vagy igaz lenne, hogy Katalin inkább regényhősnek született mint uralkodónak?

Orvosa szerint jó principissa válna belőle, ha nem olyan otromba alakokkal venné magát körbe, mint akikkel most forgolódik. A három kastélya már most tékozlásba dőlt, és talán meg sem maradnak a kezén. Azt beszélik ékszereit is Csákyknak adta, akit már kétszer is hatalmas pénzüsszeggel árasztott el, hogy sereget toborozzon a Bethlen párt ellen.

Tanácsosokkal, a gubernátorral kell döntenie, sőt döntést önmaga alig hozhatna. Csákyval való viszonyáról is lemondanának ha nem tartana ki a principissa. Magánleveleit is Bethlen István olvassa át, mint árulót a magyarok között. Tudott, hogy rokonaitól segítséget kér, de eddiglen nem kapott, és valószínűleg nem is fog.

Esterházy nádor azonban harca szállt a fejedelemasszony mellett, nem hisz a pletykáknak miket főleg Kemény János terjeszt oly nagy buzgalommal, miszerint erkölcstelen, gonosz, csapodár, tékozló és könnyelmű asszony állna az Erdélyi Fejedelemség élén. A nádor mondta azt is, hogy inkább rabság ez mint uralom. Való igaz, hogy bábként kezelik azt, akire Bethlen Gábor rábízta az ország kormányzását. Diplomáciai és rokoni kapcsolatai, értelme mind arra predesztinálnák Katalint, hogy jó uralkodó legyen. Ehelyett aki az országban igazán kárt okoz az maga Bethlen István.

Mi történik jelenleg az országban? Azt suttogják, hogy lehetséges, hogy csupán egy évig lesz hatalmon nő az országban, és a férfiak letaszítják majd a címéről. Fogaras várát, ahol eddig annyi időt töltött a fejedelemsasszony, már el is vették tőle, Munkács ugyan erre a sorsa fog jutni, és Tokajjal mi lesz majd a helyzet? Alig száz fős kíséret veszi körbe a választófejedelem lányát, orvosától udvarhölgyekig. Nincs mellette senki, aki vezesse, igazgassa.

Mikó Ferenc küldöttséggel óhajt az udvarába térni, hogy trónjáról lemondassa. Így szólt: „Semmilyen hibát nem vétett, a baj csak az hogy asszony, és ezért alkalmatlan a kormányzásra, márpedig az országnak férfira van szüksége aki Erdélyt képes megóvni a külső veszedelemtől” Tényleg ennyire egyszerű lenne a határvonal? Férfi állhat egy ország élén, és megfelelő bázissal, pénzzel és kapcsolatokkal jól tud kormányozni, de egy nő, akiről már a kezdetektől kígyót békát összehordtak, aki még a szerető férfiban sem bízhat, ő nem? Mert kétség sem fér hozzá hogy Csáky bizony nem szívjóságból áll a fejedelemsasszony mellett, csupán megtollasodni óhajt. Nem illetné-e meg Brandenburgi Katalint ugyan az a támogatás, mint ami Bethlen Gábort, vagy más nagy fejedelmeink megillette? Bocskai hajdúira támaszkodott, Báthory István testvéreire. Kije van Erdélyországban Katalinnak, akiben bízhat, és aki nem erkölcstelenséggel vádolja?

Az udvar pompája nem bűn, ha reprezentációra költhetik. Öröm kellene a nép szívébe szálljon, hogy Gyulafehérvár udvara olyan előkelő, mint Bécs, Berlin vagy London. E helyett gonoszság ül a szívekben. El fogják érni, hogy a fejedelemsasszony lábát ne tegye országunk földjére, ha innen elűzik.

De hova mehetne? Tokaj várát és környékét hátha megőrizheti, Tarcal már úgy hírlik Csákyé vagy ha nem az, hát az lesz hamarosan. Sopron egyszer már befogadta urát, hátha most is segítő karok várnák az asszonyt, akit saját népe űzött el.

Midőn Mária Krisztierna Báthory Zsigmond oldalán Erdélybe költözött, Bocskai a bátorságát ünnepelte, hogy ilyen vad vidékre távozott, emelve az ország fényét. Egy választófejedelem lányát nem illeti hát meg ez a kegy. Brandenburgi Katalin csupán Bécs és rokonai jóindulatában bízhat, a maroknyi hű társa mellett, akik még mellette állnak.

De a spanyol táncmester, és a török szőnyegek, narancs és gránátalma kényelméhez szokott udvarhölgyek nem tudják felvenni a harcot a számító magyar főurakkal. Nem nőnek való feladat a politika, ha egyedül áll a világ ellen.

Brandenburgi Katalin esküvői ruhája

Forrásjegyzék:

- Brandenburgi Katalin esküvői ruhája

<https://sites.google.com/site/hagyomanyesmulturezo/nyilvanos/katalogus/xvii-szazad/noi-viseletek/koeznapi-viselet/felsoruha/ruhak/ruha-magyarország---brandenburgi-katalin>

Irodalomjegyzék:

1. Oborni Teréz: *Erdély aranykora, fejedelmek tündérvilága*. Rubicon Intézet, Budapest, 2021.
2. *Báthory Gábor és kora*. Szerk. Jeney-Tóth Annamária – Ulrich Attila – Papp Klára. Debreceni Egyetem Történelmi Intézete és az Erdély-történelmi Alapítvány, Debrecen, 2009.

https://tortenelem.unideb.hu/sites/default/files/upload_documents/2009_bathory.pdf

3. Bánki Judit: Brandenburgi Katalin az Erdélyi Fejedelemségben. *Történelmi Szemle*, 36. évf. 1994. 3-4. sz. 311-327.
4. Deák Éva: Ruhaanyagok és reprezentáció Bethlen Gábor és Brandenburgi Katalin udvarában. In: *A textilművesség évezredei a Kárpát-medencében*. Szerk.: Szulovszky János, Budapest, 2014. (Plusz Könyvek) 101-110.
http://real.mtak.hu/20996/1/101_110_Deak_Eva_Ruhaanyag_Attordelt_A1_u_155758.958805.pdf
5. *Erdély története* I-III. Főszerk.: Köpeczi Béla. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1986.